

**SPRAAK-, STEM- EN TAALSTOORNISSEN BIJ
KINDEREN**

FRANCISCUS GASTHUIS

Inleiding

U bent op de polikliniek Keel-, Neus- en Oorheelkunde wegens spraak- of stemproblemen van uw kind. Kinderen die slecht spreken kunnen zich vaak niet goed uiten. In ernstige gevallen kan dit leiden tot moeilijk gedrag of driftbuien. Wanneer een kind begint met 'leren', dan wordt taal heel belangrijk: de meeste kennis verwerft een kind door informatie via taal. Maar niet alleen spraak en taal zijn van belang. Ook een afwijkende stem kan uw kind slecht verstaanbaar maken, waardoor contact met de omgeving moeilijker wordt.

Geluid van de stem wordt gemaakt in het strottenhoofd (herkenbaar aan de adamsappel) door het trillen van de stembanden. Dit zijn plooiën, die naar elkaar toe kunnen bewegen en dan in trilling worden gebracht door de uitademinglucht. Van het geluid dat in het strottenhoofd wordt gemaakt, maken we klanken door bewegingen van mond en keel. Strottenhoofd, mond en keel vormen samen de spraakorganen.

Spraakstoornissen

Bij kinderen komen articulatieproblemen en stotteren regelmatig voor.

▪ Articulatieproblemen

Bij afwijkingen in de mond of de keel kan een kind bepaalde klanken soms niet goed vormen. Uw behandelend specialist onderzoekt daarom de spraakorganen van uw kind. Wanneer er afwijkingen worden gevonden, wordt besproken welke behandeling effectief kan zijn. Heeft uw kind bijvoorbeeld een grote neusamandel, waardoor hij of zij 'door de neus' praat, dan kan uw behandelend specialist voorstellen de neusamandel te verwijderen.

Het kan ook zijn dat het verhemelte van uw kind aan de korte kant is; dan praat het ook door de neus. Meestal worden er echter geen afwijkingen aan de spraakorganen gevonden, maar ligt de oorzaak van de spraakstoornis aan een onjuist gebruik van deze organen. Het kan bijvoorbeeld zijn, dat uw kind de gewoonte heeft om de mond open te houden, waardoor de

lipspieren zijn verslapt. Uw behandelend specialist kan u in dat geval adviseren over eenvoudige spelletjes, waardoor uw kind zijn spieren oefent. Helpt dit niet voldoende of zijn de problemen wat ingewikkelder, dan kan uw kind worden verwezen naar een logopedist(e) voor gerichte oefentherapie. Overigens hoeft een kind bepaalde klanken, zoals 'sch' of de 'r' pas op zijn of haar zevende te beheersen. Uw behandelend specialist let er altijd op of uw kind wel goed hoort. Een slecht gehoor kan ook een oorzaak zijn van niet goed spreken.

- **Stotteren**

Stotteren komt vaak voor. Lang niet alle kinderen, die als kleuter stotteren, blijven dit doen. Kleine kinderen hebben vaak veel te vertellen, maar kunnen nog niet goed praten en gaan dan stotteren. U hoeft zich hier niet ongerust over te maken. Sommige kinderen hebben meer aanleg voor stotteren dan anderen. Komt stotteren in de familie voor, dan is de kans groter dat kinderen blijven stotteren. In dit geval is het wel verstandig om er vroeg bij te zijn.

Ook wanneer u merkt dat uw kind zelf door heeft dat het niet goed uit zijn of haar woorden komt, dingen gaat vermijden of lichamelijk reageert tijdens het stotteren, bijvoorbeeld door het maken van bewegingen of door transpireren, is het beter als u vroegtijdig aan de bel trekt. Uw behandelend specialist kan u na een gesprek en na onderzoek van uw kind wellicht geruststellen of u adviezen geven over uw manier van praten met uw kind. Indien noodzakelijk wordt u doorverwezen naar een logopedist(e) of stottertherapeut(e).

Stemstoornissen

Uw kind kan een stemstoornis hebben. Hieronder volgen de meest voorkomende stemstoornissen:

- **Kinderheesheid**

Wanneer uw kind een afwijking heeft aan zijn of haar stembanden, is het niet mogelijk een goed geluid te maken. Uw behandelend specialist probeert de stembanden te onderzoeken met een spiegeltje dat in de mond van uw kind wordt gehouden. Wanneer dit moeilijk gaat, kan ook met een dun slangetje via de neus worden gekeken. Het slangetje wordt via

de neus in de keelholte van uw kind gebracht. In enkele gevallen kan verder onderzoek onder narcose noodzakelijk zijn. Meestal wordt er geen afwijking aan de stembanden van uw kind gevonden, maar blijken de stembanden bij het spreken niet goed te sluiten. Hierdoor ontsnapt er teveel lucht bij het spreken. Uw kind klinkt dan hees. Uw kind kan leren zijn of haar stem beter te gebruiken. Dit is vaak wel moeilijk, omdat zij zelf geen last hebben van de heesheid. Uw behandelend specialist vertelt u hoe dit kan worden verbeterd. Wanneer u en uw kind hier behoefte aan hebben, kunt u worden doorverwezen naar een logopedist(e).

Bij verkeerd stemgebruik kunnen de stembanden plaatselijk dikker worden. Er ontstaan dan stembandknobbels, die bij beter gebruik van de stem weer verdwijnen. Gelukkig gaan de meeste kinderen hun stem na de puberteit 'vanzelf' beter gebruiken. De stembanden zijn dan gegroeid en worden makkelijker gebruikt. Het is belangrijk dat uw kind bij heesheid zijn of haar stem niet forceert door veel schreeuwen en gillen of door het maken van rare stemmetjes.

- **Taalstoornissen**

Een kind leert zijn moedertaal al heel vroeg. In het eerste jaar oefent het bepaalde klanken en de zinsmelodie van de moedertaal. Wanneer uw kind een jaar is moet het zijn eerste woordjes gaan spreken (vaak mama). Als uw kind twee jaar is, moeten er zinnestelsels van twee woordjes worden gesproken. Tot ongeveer de leeftijd van zes jaar is een kind gevoelig voor het leren van een taal. Het kind leert dit veel makkelijker dan een volwassene. Voor ouders is het vaak moeilijk te weten of hun kind voldoende spreekt. Vergelijking met andere kinderen, de mening van een peuterspeelzaalleidster of van de arts op het consultatiebureau kunnen helpen.

Wanneer u zich zorgen maakt over de taalontwikkeling van uw kind, onderzoekt uw behandelend specialist uw kind om de oorzaak van een achterstand van zijn of haar taalontwikkeling te vinden. Bij het onderzoek wordt vooral op het gehoor van uw kind gelet. Slechthorendheid, ook tijdelijk, kan de oorzaak zijn van een slechte taalontwikkeling. Uw behandelend specialist kan, afhankelijk van de uitkomst van het onderzoek, een

behandeling voorstellen, bijvoorbeeld het plaatsen van trommelvliesbuisjes. Soms is uitgebreider onderzoek nodig, zoals een taaltest. Ook is het mogelijk, dat uw kind doorverwezen wordt naar een team met meer specialisten. Indien uw behandelend specialist dit noodzakelijk acht wordt doorverwezen naar een logopedist(e) en/ of een Audiologisch Centrum.

Vragen

Als u na het lezen van deze folder nog vragen heeft, dan kunt u op werkdagen telefonisch contact opnemen met de polikliniek Keel-, Neus- en Oorheelkunde.

Contact opnemen kan van 8.00 tot 12.30 uur en van 13.30 tot 15.30 uur, via telefoonnummers:

- 010 - 461 6222
- 010 - 461 6231

Buiten bovengenoemde tijden

Buiten bovengenoemde tijden kunt u voor dringende vragen telefonisch contact opnemen met het Franciscus Gasthuis, via het algemene telefoonnummer 010 – 461 6161.